

การสร้างสรรคานาฏศิลป์ไทยร่วมสมัยจากหลักกาลามสูตร
CREATION OF THAI CONTEMPORARY DANCEFROM THE KALAMA SUTTA

ศักย์กวิน ศิริวัฒนกุล

Sakgavin Siri wattanakula

คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Faculty of Fine and Applied Arts, Chulalongkorn University

E-mail : wichai.sw@chula.ac.th

Received 13 February 2025; Revised 26 February 2025; Accepted 29 April 2025.

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างสรรค์ผลงานนาฏศิลป์ไทยร่วมสมัยจากหลักกาลามสูตร เพื่อส่งเสริมคุณธรรมสำหรับเยาวชน โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน ประกอบด้วยการศึกษาข้อมูลเอกสาร การสังเกต การสัมภาษณ์ การสร้างสรรค์ผลงาน และการใช้แบบสอบถาม ผลการศึกษาพบว่าหลักกาลามสูตรเน้นการไตร่ตรองก่อนเชื่อข้อมูล ซึ่งมีความสำคัญอย่างยิ่งในยุคดิจิทัลที่เต็มไปด้วยข้อมูลเท็จ โดยเฉพาะการชักจูงผ่านโฆษณาพ่นออนไลน์ที่อาจนำไปสู่การกระทำผิดศีลธรรม จากแนวคิดดังกล่าว ผู้วิจัยได้สร้างสรรค์การแสดงนาฏศิลป์ไทยร่วมสมัยเรื่อง “แสงส่องนำแห่งกาลามสูตร” แบ่งโครงเรื่องเป็น 6 องก์ ได้แก่ (1) แนะนำตัวละคร (2) การแสวงหาฝัน (3) การเกิดอกุศลมูล (4) การตกเป็นทาสพ่นออนไลน์ (5) จมอยู่ในวังวนแห่งความชั่วร้าย และ (6) การตื่นรู้ผ่านแสงแห่งกาลามสูตร กระบวนการสร้างสรรค์ประกอบด้วย 10 ขั้นตอน ตั้งแต่การกำหนดแนวคิดจนถึงการติดต่อและเผยแพร่ผลงาน กลุ่มเป้าหมายเป็นนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร จำนวน 100 คน การทดสอบก่อนและหลังชมการแสดงพบว่าค่านิยมฐานคะแนนเพิ่มขึ้นจาก 6 เป็น 9 สะท้อนว่าผู้ชมมีความเข้าใจหลักกาลามสูตรมากขึ้น ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่านาฏศิลป์ไทยร่วมสมัยสามารถเป็นสื่อกลางที่มีประสิทธิภาพในการถ่ายทอดหลักธรรมทางพุทธศาสนาให้เข้าถึงเยาวชนได้อย่างเป็นรูปธรรม

คำสำคัญ: การสร้างสรรค์; นาฏศิลป์ไทยร่วมสมัย; กาลามสูตร; คุณธรรม; เยาวชน

Abstract

This study aims to develop a contemporary Thai dance performance inspired by the Kalama Sutta to promote moral awareness and critical thinking among youth. A mixed-method approach was employed, including document research, observation, interviews, artistic creation, and questionnaires. The findings emphasize the core principle of the Kalama Sutta—

critical evaluation before believing information—which is crucial in the digital era, where misinformation, particularly online gambling advertisements, poses ethical risks. Based on this concept, the researcher created the performance "The Guiding Light of the Kalama Sutta," structured into six acts: (1) Character Introduction, (2) Pursuing Dreams, (3) The Rise of Unwholesome Roots, (4) Falling into Online Gambling, (5) The Abyss of Evil, and (6) Awakening through the Guiding Light of the Kalama Sutta. The creative process followed ten stages, from conceptualization to final editing and public dissemination. The performance was presented to 100 high school students in Bangkok. A pre-test and post-test revealed an increase in the median score from 6 to 9, indicating improved understanding of the Kalama Sutta. The findings highlight the effectiveness of contemporary Thai dance as an engaging medium to interpret Buddhist teachings and address modern youth challenges by transforming abstract concepts into tangible artistic expressions.

Keywords: Creativity; Contemporary Thai Dance; Kalama Sutta; Moral Awareness; Youth

บทนำ

ในปัจจุบัน เทคโนโลยีดิจิทัลได้เข้ามามีบทบาทสำคัญในชีวิตประจำวันของผู้คน โดยเฉพาะในกลุ่มเยาวชนที่มีการใช้สื่อสังคมออนไลน์อย่างแพร่หลาย ส่งผลให้เกิดปัญหาข่าวปลอม (Fake News) และการโฆษณาชวนเชื่อ (Propaganda) ที่อาจนำไปสู่พฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม หนึ่งในปัญหาสำคัญที่เกิดขึ้นคือการแพร่ระบาดของโฆษณาเว็บไซต์พนันออนไลน์ ซึ่งเป็นช่องทางที่อาจส่งผลกระทบต่อศีลธรรมและคุณค่าทางสังคมของเยาวชน หากขาดการพิจารณาไตร่ตรองอย่างรอบคอบ เยาวชนอาจตกเป็นเหยื่อของข้อมูลที่ไม่ถูกต้องและนำไปสู่การตัดสินใจที่ผิดพลาด

หลักกาลามสูตร ซึ่งเป็นคำสอนสำคัญในพระพุทธศาสนา ได้ให้แนวทางในการพิจารณาข้อมูลอย่างมีเหตุมีผล โดยไม่ควรหลงใหลเชื่อตามคำบอกเล่า ประเพณี คำสอนของครูบาอาจารย์ หรือแม้กระทั่งสิ่งที่ได้รับฟังจากบุคคลที่น่าเชื่อถือ แต่ควรไตร่ตรองด้วยตนเองโดยใช้ปัญญาเพื่อพิจารณาว่าสิ่งนั้นเป็นคุณหรือโทษ ซึ่งแนวคิดนี้สามารถนำมาประยุกต์ใช้เพื่อส่งเสริมให้เยาวชนมีวิจารณญาณและตัดสินใจอย่างมีสติในโลกยุคดิจิทัล

การวิจัยครั้งนี้มุ่งเน้นการสร้างสรรค์นาฏศิลป์ไทยร่วมสมัยในรูปแบบการแสดงที่สะท้อนแนวคิดของ กาลามสูตร เพื่อส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมให้แก่เยาวชนผ่านสื่อศิลปะ โดยการแสดงภายใต้ชื่อ "แสงส่องนำแห่งกาลามสูตร" ได้ถูกออกแบบให้มีเนื้อหาเชื่อมโยงกับสถานการณ์ร่วมสมัย โดยเฉพาะปัญหาการโฆษณาชวนเชื่อและการพนันออนไลน์ เพื่อกระตุ้นให้ผู้ชมตระหนักถึงความสำคัญของการพิจารณาข้อมูลก่อนเชื่อ และสามารถนำหลักธรรมนี้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

โครงการวิจัยนี้มุ่งเน้นสร้างสรรค์ผลงานนาฏศิลป์ไทยร่วมสมัยจากหลักกาลามสูตร ผู้วิจัยได้กำหนดคำสำคัญในการศึกษานี้ ประกอบด้วย 1) “การสร้างสรรค์” 2) นาฏศิลป์ไทยร่วมสมัย 3) หลักกาลามสูตร โดยผู้วิจัยทำการค้นคว้าเพื่อสรุปความหมายเพื่อเป็นกรอบและแนวทางสำหรับการดำเนินงานในโครงการวิจัยนี้ ดังนี้

“การสร้างสรรค์” คือ กระบวนการทางความคิดที่นำไปสู่การปฏิบัติอันส่งผลให้เกิดสิ่งประดิษฐ์แปลกใหม่ ซึ่งเป็นประโยชน์และมีคุณค่า เป็นกระบวนการทางความคิด โดยให้ความสัมพันธ์กับการมีอิสรภาพวิธีการคิดค้นสิ่งใหม่ อาจเกิดจากการแก้ปัญหาต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่มีความพร่องจนทำให้เกิดผลลัพธ์ของการแก้ไขปัญหาที่นั้น ซึ่งเป็นเครื่องมือในการค้นหาสิ่งใหม่ อีกทั้งยังก่อให้เกิดคุณประโยชน์หรือคุณค่าต่อสังคมและประเทศชาติสืบไป

“นาฏศิลป์ไทยร่วมสมัย” คือ ศิลปะแห่งการเคลื่อนไหวร่างกายเพื่อถ่ายทอดจินตนาการ ทั้งที่เป็นเรื่องราวหรืออารมณ์ความรู้สึกที่แสดงออกถึงรากเหง้าทางศิลปวัฒนธรรมและสามารถสะท้อนเหตุการณ์ เรื่องราวสถานการณ์ หรือปัญหาที่เป็นปัจจุบันได้

“หลักกาลามสูตร” คือ เป็นพระสูตรสำคัญทางพระพุทธศาสนา ปรากฏในพระไตรปิฎก โดยอยู่ในพระสุตตันตปิฎก หลักสำคัญของกาลามสูตรคือการไม่ปลงใจเชื่อข้อมูลที่มาจกแหล่งต่าง ๆ แม้จะมีความน่าเชื่อถือ แต่ควรพิจารณาข้อมูลเหล่านั้นให้รอบด้าน จนเห็นว่าข้อมูลนั้นเป็นประโยชน์หรือเป็นโทษจึงค่อยตัดสินใจเชื่อ

ในกระบวนการสร้างสรรค์ผลงานนาฏศิลป์ไทยร่วมสมัยของโครงการนี้ เริ่มต้นจากการศึกษาค้นคว้าข้อมูลเชิงเอกสาร โดยมีประเด็นสำคัญที่เกี่ยวข้องกับโครงการวิจัยนี้ประกอบด้วย 1) หลักกาลามสูตร 2) การสื่อสารในโลกศตวรรษที่ 21 3) การพนันออนไลน์ ผู้วิจัยได้ประมวลข้อมูลจากการศึกษาทั้ง 3 ประเด็นเพื่อสร้างเป็นข้อมูลพื้นฐานและแรงบันดาลใจสำหรับการสร้างสรรค์ผลงานนาฏศิลป์ไทยร่วมสมัย จากนั้นจึงกำหนดแนวคิดในการสร้างสรรค์ผลงาน เพื่อนำไปสู่การสร้างโครงเรื่องและการขยายรายละเอียดเพื่อสร้างเป็นบทประกอบการแสดง (สคริปต์) ซึ่งเป็นแนวทางในการสร้างสรรค์องค์ประกอบต่าง ๆ สังเกตได้ว่าการสร้างสรรค์ผลงานในโครงการวิจัยนี้ ผู้วิจัยให้ความสำคัญในการสร้างสรรค์ทั้งในเชิงเนื้อหาและรูปแบบของผลงาน

การสร้างสรรค์ด้านเนื้อหาเพื่อสื่อสารในการแสดง โดยลำดับแรกผู้วิจัยได้พิจารณาจาก โจทย์สำคัญของโครงการ คือ การแก้ไขปัญหาท้าทายและยกระดับการพัฒนาอย่างยั่งยืนด้านสังคมและความมั่นคงทุกมิติ และพบประเด็นที่เป็นปัญหาสำคัญของวัยรุ่นในยุคปัจจุบัน คือ การตกเป็นเหยื่อของข่าวปลอม หรือ “Fake news” (เฟกนิวส์) โดยผู้วิจัยได้เล็งเห็นความอันตรายของการโฆษณาชวนเชื่อเกินจริงของเว็บพนันออนไลน์ ที่สร้างผลกระทบด้านต่าง ๆ ให้เยาวชนหรือแม้แต่บุคคลทุกเพศทุกวัย ก็ได้รับผลกระทบไม่น้อยกว่ากัน หากหลงเชื่อและตกเป็นเหยื่อเว็บพนันออนไลน์ โดยเยาวชนถือเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติ ผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญในการสร้างแนวทางเพื่อป้องกันการตกเป็นเหยื่อภัยมืดในสังคมออนไลน์ ดังนั้นจึงมีแนวคิดในการนำหลักกาลามสูตรมาแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการหลงเชื่อข่าวปลอมในสังคมออนไลน์ โดยเฉพาะการโฆษณาชวนเชื่อเกินจริงของเว็บพนันออนไลน์ โดยสร้างสรรค์เป็นนาฏศิลป์ไทยร่วมสมัย และสร้างเนื้อหาในการดำเนินเรื่องที่เป็นการนำข้อมูลซึ่งปรากฏในหลักกาลามสูตร ได้มีการสืบทอดหลักธรรมนี้มาตั้งแต่สมัยพุทธกาลจนถึงศาสนิกชนในปัจจุบัน โดยนำมาตีความเพื่อนำเสนอประเด็นซึ่งเป็นสถานการณ์ในโลกยุคปัจจุบัน นั่นคือการหลงเชื่อข่าวปลอมและการตกเป็นเหยื่อพนันออนไลน์ เช่น การตีความอภุศลมูล 3 ได้แก่ โมหะ โทสะ และ โลภะ เปรียบเทียบกับภัยมืดในสื่อสังคมออนไลน์ที่รู้จักกันในนามแฮกเกอร์ หรือการฉายภาพความลุ่มหลงมัวเมาของผู้ที่ตกเป็นทาสการพนันออนไลน์ซึ่งสอดคล้องกับหลักกาลามสูตรที่กล่าวถึงการเชื่อข้อมูลที่นำไปสู่การประพฤติดศีล 5 โดยมีการนำเสนอวิถีของผู้ตกเป็นทาสพนันออนไลน์ที่ดำเนินชีวิตไปสู่การติดสิ่งเสพติดซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของการประพฤติดศีลธรรมที่เพิ่มความรุนแรงขึ้น สังเกตได้ว่ามีภาพการค้าประเวณี ของบุคคลเพศชาย (ตัวละคร

“วันใหม่”) พัฒนาไปสู่การลักทรัพย์ พุศพลต และทำลายชีวิตผู้อื่น สิ่งเหล่านี้ปรากฏขึ้นจริงในวิถีของผู้ติดพนันออนไลน์ยุคปัจจุบัน

การสร้างสรรครูปแบบ เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นหลังจากสรุปเนื้อหาที่ใช้ดำเนินเรื่องสำหรับการแสดงของโครงการวิจัยนี้ โดยสิ่งสำคัญที่คณะผู้สร้างสรรค์ผลงานใช้เป็นแนวทางการดำเนินงานร่วมกัน คือ บทประกอบการแสดง (สคริปต์) ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดแนวทางการสร้างสรรค์องค์ประกอบต่าง ๆ ให้มีความแปลกใหม่แต่ยังอยู่บนฐานของรากเหง้าทางวัฒนธรรม อีกทั้งมีการนำเสนอรูปแบบอันเป็นที่นิยมในยุคปัจจุบัน สังเกตได้จากรูปแบบที่เกิดจากการสร้างสรรค์องค์ประกอบต่าง ๆ เช่น 1) การสร้างตัวละครในกลุ่มมุกตลุม 3 ที่นำลักษณะผู้แสดงโขนฝ่ายยักษ์มาผสมผสานกับ “แฮกเกอร์” ซึ่งเป็นบุคคลอันตรายที่แฝงตัวอยู่ในสื่อสังคมออนไลน์ 2) การประพันธ์ดนตรี ที่มีการกำหนดให้นำทำนองสรภัญญะมาใช้เป็นทำนองหลักในการแสดงที่สร้างสรรค์ขึ้นนี้ แต่มีการออกแบบให้มีการสอดแทรกการร้องเพลงแร็ปและดนตรีเพลงฮิปฮอปรวมทั้งลักษณะการร้องเพลงเพื่อเล่าเรื่องในแบบละครเพลง ซึ่งเป็นความบันเทิงที่อยู่ในกระแสนิยมยุคปัจจุบัน 3) การออกแบบลีลาท่าทาง ได้มีการเรียงร้อยกระบวนการทำขึ้นใหม่ โดยเป็นการประยุกต์ขึ้นจากท่าเชื่อมที่ปรากฏในนาฏศิลป์ไทยแต่เดิม เพื่อปรับให้เข้ากับการเคลื่อนไหวร่างกายแบบเสมือนจริงเพื่อให้สอดคล้องกับแนวดนตรีที่สร้างขึ้นใหม่และการสื่อสารประเด็นที่เป็นปัจจุบัน อีกทั้งมีการนำเสนอท่าทางที่ใช้ในการแสดงโขนโดยประยุกต์ขึ้นให้เป็นท่าทางสำหรับตัวละครกลุ่มมุกตลุม 4) การถ่ายทำและตัดต่อผลงานนาฏศิลป์ไทยร่วมสมัยที่สร้างสรรค์ขึ้น มีการผสมผสานหลักการทางภาพยนตร์และการเขียนกราฟิกแอนิเมชัน เพื่อสร้างความแปลกใหม่ในการนำเสนอผลงานนาฏศิลป์ไทยให้ต่างไปจากเดิม ซึ่งถือเป็นการสร้างสรรค์เชิงทดลองสำหรับกระบวนการนี้ เพราะแต่เดิมเป็นไปเพื่อบันทึกการแสดงในรูปแบบวีดิทัศน์เพื่อใช้เผยแพร่ผ่านช่องทางต่าง ๆ โดยมีการใช้มุกตลึงเพื่อบันทึกภาพรวมจากมุมกว้างของการแสดงเป็นหลัก และมุกตลึงที่เน้นระยะใกล้เพื่อบันทึกส่วนสำคัญของการแสดงบางส่วน ซึ่งเป็นการกำหนดมุกตลึงที่ไม่ซับซ้อนและไม่ได้เน้นการสื่อสารเนื้อหาการแสดงผ่านการใช้มุกตลึง แต่การถ่ายทำผลงานที่สร้างสรรค์ขึ้นในโครงการนี้ได้มีการใช้มุกตลึงต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมการสื่อสารเนื้อหาเรื่องราว ส่วนการแทรกกราฟิกแอนิเมชันในผลงานการแสดงก็ถือเป็นมิติใหม่และเป็นการทดลอง อาจยังไม่ลงตัวเท่าที่ควร แต่สามารถสื่อสารเนื้อหาที่ซับซ้อนได้ และราคาไม่สูงเท่าการสร้างฉากประกอบการแสดง

การส่งเสริมคุณธรรมสำหรับเยาวชน ผู้วิจัยมีความคาดหวังว่าการสร้างสรรค์ผลงานนาฏศิลป์ไทยร่วมสมัยจากหลักกาลามสูตร เรื่อง “แสงส่องนำแห่งกาลามสูตร” จะสร้างความตระหนักให้ผู้ชม โดยเฉพาะกลุ่มเยาวชนให้เห็นถึงโทษของการหลงเชื่อข่าวปลอม ซึ่งอาจนำไปสู่การประพฤติผิดศีลธรรม ที่สร้างความเดือดร้อนให้ตนเองและสังคม โดยมีกระบวนการสำคัญในการเผยแพร่การแสดง ประกอบด้วย การ 1) การตรวจสอบข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญ ทั้งการสัมภาษณ์รายบุคคลและการสนทนากลุ่ม เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาการแสดงและความเหมาะสมของรูปแบบการแสดง ก่อนการเผยแพร่สู่กลุ่มเป้าหมายซึ่งเป็นนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายของโรงเรียนในพื้นที่กรุงเทพมหานคร 2) การเผยแพร่การแสดงและเก็บข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมาย โดยมีการเก็บข้อมูลจากการทำแบบสอบถามก่อนและหลังรับชมการแสดง แม้จะได้รับคำติจากกลุ่มเป้าหมายประมาณร้อยละ 10 ของผู้ร่วมโครงการ แต่ผลจากการประมวลข้อมูลพบว่ามีค่ามัธยฐานหรือค่ากลาง คือ 6 คะแนน ส่วนผลการทำแบบสอบถามหลังรับชมการแสดง มีค่ามัธยฐานหรือค่ากลาง คือ 9 คะแนน ผลต่างของค่ามัธยฐาน

ระหว่างการทำแบบสอบถามก่อนและหลังชมการแสดง คือ 3 คะแนน ซึ่งสะท้อนว่ากลุ่มเป้าหมายมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักกาลามสูตรในระดับที่สูงขึ้น ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่าการสร้างสรรค์นาฏศิลป์ไทยร่วมสมัยจากหลักกาลามสูตร เรื่อง “แสงส่องนำแห่งกาลามสูตร” เป็นแนวทางหนึ่งที่ช่วยส่งเสริมคุณธรรมสำหรับเยาวชน โดยเฉพาะการประยุกต์ใช้หลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนาเข้ากับสถานการณ์ในยุคปัจจุบัน

วัตถุประสงค์

โครงการวิจัย “การสร้างสรรค์นาฏศิลป์ไทยร่วมสมัยจากหลักกาลามสูตร” เรื่อง “แสงส่องนำแห่งกาลามสูตร” ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยและนวัตกรรมจากสำนักงานการวิจัยแห่งชาติ (วช.) ร่วมกับคณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ภายใต้โปรแกรมที่ 9 การแก้ไขปัญหาท้าทายและยกระดับการพัฒนาอย่างยั่งยืนด้านสังคมและความมั่นคงทุกมิติ แผนงานวิจัยด้านทุนท้าทายไทยเพื่อสังคมและความมั่นคงของชีวิต กลุ่มเรื่อง การพัฒนาสุขภาพ สังคม สิ่งแวดล้อมเพื่อลดความเหลื่อมล้ำ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างสรรค์ผลงานนาฏศิลป์ไทยร่วมสมัยจากหลักกาลามสูตรเพื่อส่งเสริมคุณธรรมสำหรับเยาวชน

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยนี้ใช้ระเบียบวิธีแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) ประกอบด้วยการศึกษาข้อมูลจากเอกสาร การสังเกต การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ การสร้างสรรค์และนำเสนอผลงานนาฏศิลป์ไทยร่วมสมัย รวมถึงการประเมินผลผ่านแบบสอบถามจากกลุ่มเป้าหมายซึ่งเป็นนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตกรุงเทพมหานคร โดยมุ่งหวังว่าผลงานที่สร้างสรรค์ขึ้นจะสามารถเป็นสื่อกลางในการถ่ายทอดหลักธรรมให้เข้าถึงกลุ่มเยาวชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นแนวทางในการนำเสนอมิติใหม่ของการสื่อสารแนวคิดทางพุทธศาสนาผ่านศิลปะการแสดงที่ร่วมสมัยและเข้าใจง่าย

ผลการวิจัย

การวิจัย กระบวนการสร้างสรรค์ผลงานแบ่งออกเป็น 10 ส่วน ได้แก่ 1) กำหนดแนวคิด 2) กำหนดโครงเรื่อง 3) กำหนดตัวละครและคัดเลือกนักแสดง 4) ประพันธ์บทละครและดนตรีประกอบ 5) ออกแบบลีลาท่าทางและการฝึกซ้อม 6) ออกแบบเครื่องแต่งกาย 7) ออกแบบพื้นที่ ฉาก และอุปกรณ์ 8) กำหนดรูปแบบกราฟิก 9) ออกแบบแสง 10) การถ่ายทำและตัดต่อผลงานการแสดง การตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาและความเหมาะสมของรูปแบบการแสดง 2 วิธี ได้แก่ 1) การสัมภาษณ์รายบุคคล และ 2) การสนทนากลุ่มผ่านแอปพลิเคชัน Zoom การเผยแพร่ผลงานกำหนดกลุ่มเป้าหมายซึ่งเป็นผู้ชมที่กำลังศึกษาอยู่ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในโรงเรียนที่อยู่ในพื้นที่กรุงเทพมหานคร การนำเสนอข้อมูลเป็นการวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) ตามวัตถุประสงค์ในการวิจัยที่ได้กำหนดไว้ โดยนำเสนอข้อมูลในรูปแบบรายงานการวิจัย ซึ่งแบ่งเป็น 5 บท

กระบวนการสร้างสรรค์ผลงานนาฏศิลป์ไทยร่วมสมัยจากหลักกาลามสูตร เริ่มต้นจากการศึกษาด้านเอกสารเพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานและแรงบันดาลใจ จากนั้นจึงกำหนดแนวคิดในการสร้างสรรค์ผลงาน เพื่อนำไปสู่

การสร้างโครงเรื่องและการขยายรายละเอียดเพื่อสร้างเป็นบทประกอบการแสดง (สคริปต์) ซึ่งเป็นแนวทางในการสร้างสรรค์องค์ประกอบต่าง ๆ ได้แก่ การกำหนดตัวละครและคัดเลือกนักแสดง การการประพันธ์บทละครและดนตรี การสร้างสรรค์ลีลาท่าทางและการฝึกซ้อม การออกแบบเครื่องแต่งกาย การออกแบบพื้นที่ ฉาก และอุปกรณ์ การกำหนดรูปแบบกราฟิก การออกแบบแสงประกอบการแสดง และการถ่ายทำและตัดต่อวิดีโอ ผลงานการแสดง ผลงานการแสดงที่ได้สร้างสรรค์ขึ้น ภายใต้ชื่อเรื่อง “แสงส่องนำแห่งกาลามสูตร” ถูกบันทึกในรูปแบบวิดีโอ ความยาวมากกว่า 30 นาที แบ่งออกเป็น 1) การแนะนำโครงการ 2) ส่วนที่ 1 (การเกริ่นนำ) 3) ส่วนที่ 2 (ช่วงที่ 1) “ตามหาฝัน” 4) ส่วนที่ 3 (ช่วงที่ 2) “อกุศลมูลก่อตัว” 5) ส่วนที่ 4 (ช่วงที่ 3) “ตกเป็นทาสพนันออนไลน์” 6) ส่วนที่ 5 (ช่วงที่ 4) “โคลนตมแห่งความชั่วร้าย” 7) ส่วนที่ 6 (ช่วงที่ 5) “ตื่นรู้ด้วยแสงส่องนำแห่งกาลามสูตร” และส่วนสุดท้ายคือการแนะนำและขอบคุณคณะผู้ร่วมโครงการรวมทั้งผู้สนับสนุน ด้านการเผยแพร่ผลงานที่ได้สร้างสรรค์ขึ้นเริ่มจากการตรวจสอบข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญ โดยแบ่งออกเป็นการสัมภาษณ์รายบุคคลและการสนทนากลุ่ม โดยกำหนดผู้เชี่ยวชาญไว้ 5 ด้าน ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับเนื้อหาของโครงการวิจัย จากนั้นจึงดำเนินการเผยแพร่การแสดงลงในสื่อสังคมออนไลน์ Youtube (ยูทูบ) และเก็บข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมายซึ่งเป็นนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ของโรงเรียนในพื้นที่กรุงเทพมหานคร จำนวน 100 คน การทำแบบทดสอบ 10 ข้อ ก่อนและหลังรับชมการแสดง ผลจากการทำแบบสอบถาม พบว่ามีค่ามัธยฐานหรือค่ากลาง คือ 6 คะแนน ส่วนผลการทำแบบสอบถามหลังรับชมการแสดง มีค่ามัธยฐานหรือค่ากลาง คือ 9 คะแนน ผลต่างของค่ามัธยฐานระหว่างการทำแบบสอบถามก่อนและหลังชมการแสดง คือ 3 คะแนน ซึ่งสะท้อนว่ากลุ่มเป้าหมายมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักกาลามสูตรในระดับที่สูงขึ้น

ปัญหาที่พบในการดำเนินโครงการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้รวบรวมเฉพาะประเด็นสำคัญที่มีผลกระทบต่อการดำเนินงานและผลการวิจัย โดยแบ่งออกเป็น 6 ประเด็น ได้แก่ 1) การจัดการนักแสดงเพื่อดำเนินโครงการตามระยะเวลา ด้วยโครงการนี้ได้กำหนดจำนวนนักแสดงไว้ตามที่ใช้ในการแสดงจริง ไม่มีแผนสำรองในกรณีที่นักแสดงไม่สามารถร่วมการแสดงได้ จึงส่งผลกระทบต่อระยะเวลาในการดำเนินโครงการ 2) นักแสดงกับการทำความเข้าใจจังหวัดดนตรี ด้วยดนตรีประกอบการแสดงในโครงการนี้เป็นการสร้างสรรค์ขึ้นใหม่ การจับจังหวะจึงมีความต่างไปจากดนตรีที่นักแสดงส่วนใหญ่คุ้นเคย แต่ผู้วิจัยไม่ได้เน้นความสำคัญในการทำทำความเข้าใจจังหวัดดนตรีที่สร้างสรรค์ขึ้นใหม่ให้แก่นักแสดง จึงส่งผลกระทบต่อการเล่นทำทางลีลาของนักแสดงโดยเฉพาะในกลุ่มระบำที่ไม่พร้อมเพรียงเท่าที่ควร 3) การสร้างสตอรี่บอร์ดสำหรับงานภาพยนตร์เพื่อวางแผนการลำดับภาพ โดยผู้วิจัยจัดทำสตอรี่บอร์ดในลักษณะเป็นการแสดงบนเวที มีผู้ชมอยู่ด้านหน้าของเวทีหรือพื้นที่การแสดง ไม่ได้คำนึงถึงมุมมองในลักษณะต่าง ๆ จึงส่งผลต่อการถ่ายทำที่จำเป็นต้องสำรองภาพไว้จำนวนมากเพื่อคัดเลือกในขั้นตัดการตัดต่อ 4) ความเป็นเอกภาพของการแสดงตั้งแต่ต้นจนจบ (ฉากประกอบ) เนื่องจากการสร้างสรรค์นาฏศิลป์ไทยร่วมสมัยเชิงทดลอง ผู้วิจัยจึงกำหนดให้มีการสร้างฉากหลายรูปแบบ ซึ่งส่งผลกระทบต่อถ่ายทำ การตัดต่อ ที่จำเป็นต้องวางแผนซับซ้อนและใช้เวลาในการตัดต่อมากเกินไปกว่าที่กำหนดไว้ เพื่อให้ผลงานออกมามีความกลมกลืนกันมากที่สุด 5) ระยะเวลาของการแสดงไม่เหมาะสมกับรูปแบบการเผยแพร่ ด้วยข้อตกลงที่ผู้วิจัยได้ให้สัญญาไว้กับผู้สนับสนุนทุนวิจัยในโครงการนี้ คือ 30 นาที ผลงานที่สร้างสรรค์ขึ้นจึงยึดข้อสัญญานี้เป็นหลัก แต่ในการเก็บข้อมูลของโครงการนี้จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิและการทำแบบทดสอบจากกลุ่มเป้าหมายได้

ข้อเสนอแนะตรงกันว่าผลงานที่สร้างสรรค์ขึ้นนี้หากเป็นการเผยแพร่ในสื่อสังคมออนไลน์ควรลดทอนให้การแสดงสั้นลงเหลือเพียง 10-20 นาที 6) การเก็บข้อมูลกลุ่มเป้าหมาย (ระบบเสียง) โดยเป็นการส่งลิงก์วีดิทัศน์การแสดงที่เผยแพร่ในสื่อสังคมออนไลน์ให้กลุ่มเป้าหมายชมผ่านโทรศัพท์มือถือหรือสมาร์ทโฟนของผู้เข้าร่วมโครงการ ปรากฏว่ามีข้อเสนอแนะส่วนหนึ่งที่กล่าวถึงระบบเสียงที่มีคุณภาพไม่เพียงพอต่อการสร้างความสนใจและสื่อสารตามเนื้อหาในการแสดง ซึ่งผู้วิจัยได้วิเคราะห์ถึงสาเหตุดังกล่าวว่าอาจเกิดจากเสียงที่เปิดจากเครื่องมือสื่อสารนั้นไม่ผ่านการใช้หูฟังหรือลำโพงคุณภาพเสียงจึงไม่ดีเท่าที่ควร

การแสดงเรื่อง “แสงส่องนำแห่งกาลามสูตร” เป็นการเปิดมิติใหม่ในการตีความหลักธรรมในพระพุทธศาสนาเพื่อป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้นกับเยาวชนในปัจจุบัน ผ่านการสร้างสรรค์นาฏศิลป์ไทยร่วมสมัย ซึ่งเป็นหนึ่งในแนวทางการนำเสนอข้อมูลหรือแนวคิดอันเป็นนามธรรมให้กลายเป็นรูปธรรมที่สามารถสัมผัสรับรู้และเป็นที่เข้าใจได้

อภิปรายผล

งานวิจัยนี้นำเสนอแนวทางใหม่ในการประยุกต์ใช้ นาฏศิลป์ไทยร่วมสมัย เพื่อการสื่อสารหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา โดยเฉพาะหลักกาลามสูตร ซึ่งมุ่งเน้นให้เยาวชนใช้เหตุผลในการพิจารณาข้อมูลก่อนเชื่อถือหรือนำไปปฏิบัติ การนำเสนอผ่าน การแสดงเชิงทดลอง และการเผยแพร่ผ่าน สื่อออนไลน์ สอดคล้องกับแนวโน้มการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการเรียนรู้และเสริมสร้างคุณธรรมในสังคมไทย

1. กระบวนการสร้างสรรค์นาฏศิลป์ไทยร่วมสมัยเพื่อการสื่อสารทางศีลธรรม กระบวนการสร้างสรรค์นาฏศิลป์ไทยร่วมสมัยในงานวิจัยนี้แบ่งออกเป็น 10 ขั้นตอน ซึ่งเน้นการเชื่อมโยง แนวคิดทางศีลธรรมเข้ากับศิลปะการแสดง กระบวนการดังกล่าวสอดคล้องกับงานของ ญรัฎฐพร อังกูรภาส (2564) ซึ่งศึกษา การออกแบบการแสดงโขมร่วมสมัย และพบว่ากระบวนการศิลปะการแสดงกับการศึกษาทางศีลธรรมต้องอาศัยการกำหนดแนวคิดที่ชัดเจนและการออกแบบที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้ชม การพัฒนาองค์ประกอบต่าง ๆ เช่น ลีลาท่าทางดนตรี และฉาก แสดงให้เห็นถึงการผสมผสานนาฏศิลป์ไทยเข้ากับแนวคิดทางสังคมและจริยธรรม ซึ่งสอดคล้องกับ การวิจัยของ สมศักดิ์ ปัญญาภูมิไกร (2563) ที่ศึกษาการใช้ละครเวทีเพื่อสื่อสารปัญหาสังคม โดยระบุว่าการแสดงที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับปัญหาสังคมสามารถกระตุ้นให้ผู้ชมเกิดการตระหนักรู้และนำไปสู่พฤติกรรมที่ดีขึ้น

2. การใช้สื่อดิจิทัลเพื่อเผยแพร่ศิลปะการแสดงไทยสู่กลุ่มเยาวชน การเผยแพร่นาฏศิลป์ไทยร่วมสมัยผ่าน แพลตฟอร์มออนไลน์ (YouTube) เป็นแนวทางที่สอดคล้องกับพฤติกรรมของเยาวชนในยุคดิจิทัล ซึ่งใช้สื่อออนไลน์เป็นช่องทางหลักในการรับสาร งานวิจัยของ กิตติพล พันธุ์เพ็ง (2565) ระบุว่า แพลตฟอร์มดิจิทัลเป็นช่องทางสำคัญในการส่งเสริมการเรียนรู้ศิลปะ และการเผยแพร่ผ่านวิดีโอช่วยให้ผู้ชมมีโอกาสรับชมซ้ำและทบทวนเนื้อหาได้ง่าย อย่างไรก็ตาม ผลการศึกษาพบว่า การแสดงความยาวของ 30 นาที ไม่เหมาะสมกับแพลตฟอร์มออนไลน์ เนื่องจากกลุ่มเป้าหมายให้ความสนใจในช่วงเวลาสั้น ๆ ซึ่งสอดคล้องกับงานของ วิทยา เกิดกาญจน์ (2561) ที่พบว่า วิดีโอการศึกษาในสื่อออนไลน์ที่มีความยาวไม่เกิน 20 นาที จะได้รับความสนใจมากกว่า และสามารถถ่ายทอดสาระสำคัญได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพของการแสดงและข้อจำกัดในการดำเนินโครงการ จากการดำเนินโครงการ พบว่ามีปัจจัยหลายประการที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพของการแสดง เช่น การจัดการนักแสดง ซึ่งขาดแผนสำรอง ส่งผลให้การดำเนินโครงการล่าช้า ความเข้าใจจังหวะดนตรีของนักแสดง เนื่องจากเป็นดนตรีที่แต่งขึ้นใหม่ การออกแบบสตอรี่บอร์ด ที่มุ่งเน้นการแสดงบนเวทีมากกว่าการถ่ายทำในรูปแบบภาพยนตร์ ปัญหาดังกล่าวชี้ให้เห็นถึง ความท้าทายในการปรับตัวของนาฏศิลป์ไทยร่วมสมัยสู่สื่อดิจิทัล ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมฤดี โพธิ์ศรี (2562) ที่ศึกษาความท้าทายของ ละครเวทีไทยในการปรับตัวสู่แพลตฟอร์มออนไลน์ โดยพบว่า การผลิตเนื้อหาให้เหมาะกับการนำเสนอผ่านวิดีโอต้องอาศัยการวางแผนมุกกล้องและลำดับภาพที่แตกต่างจากการแสดงบนเวที

4. ประโยชน์และข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา นาฏศิลป์ไทยร่วมสมัย งานวิจัยนี้สะท้อนให้เห็นว่า นาฏศิลป์ไทยสามารถเป็นเครื่องมือในการสื่อสารคุณธรรมและปัญหาสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยการนำเสนอผ่านแพลตฟอร์มที่เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย อย่างไรก็ตาม ควรมีการปรับปรุงในด้าน การออกแบบเนื้อหาให้เหมาะกับการเผยแพร่ทางออนไลน์ เช่น การลดระยะเวลาของวิดีโอให้สั้นลง การพัฒนาคุณภาพเสียงและภาพให้ดึงดูดความสนใจ การใช้เทคนิคการตัดต่อเพื่อเพิ่มความต่อเนื่องของเนื้อหา

งานวิจัยนี้เป็นตัวอย่างสำคัญของการบูรณาการ นาฏศิลป์ไทยร่วมสมัยกับเทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อสื่อสารหลักคำสอนทางพุทธศาสนาไปยังเยาวชนไทย แม้ว่าจะมีข้อจำกัดบางประการในการดำเนินโครงการ แต่ผลลัพธ์ที่ได้สะท้อนให้เห็นถึงศักยภาพของ ศิลปะการแสดงไทยในการเป็นสื่อกลางเพื่อการเรียนรู้ ซึ่งสามารถพัฒนาต่อไปให้เหมาะสมกับบริบทของสังคมดิจิทัลในอนาคต

องค์ความรู้ใหม่

1. กระบวนการสร้างสรรค์นาฏศิลป์ไทยร่วมสมัยจากหลักกาลามสูตร – งานวิจัยได้พัฒนาแนวทางที่เป็นระบบสำหรับการสร้างสรรค์นาฏศิลป์ไทยร่วมสมัยโดยอ้างอิงหลักคำสอนทางพุทธศาสนา ซึ่งประกอบด้วย 10 ขั้นตอนสำคัญ ตั้งแต่การกำหนดแนวคิดจนถึงการติดต่อและเผยแพร่ผลงาน

2. การบูรณาการนาฏศิลป์ไทยร่วมสมัยกับการศึกษาและสื่อดิจิทัล – การเผยแพร่ นาฏศิลป์ไทยร่วมสมัยผ่านสื่อออนไลน์ (YouTube) เป็นแนวทางใหม่ที่ช่วยให้การเรียนรู้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเข้าถึงกลุ่มเยาวชนได้ง่ายขึ้น และสามารถประเมินผลการเรียนรู้ได้จากแบบทดสอบก่อนและหลังชมการแสดง

3. การประยุกต์ใช้หลักกาลามสูตรในงานศิลปะเพื่อการสื่อสารเชิงคุณธรรม – งานวิจัยชี้ให้เห็นว่า หลักกาลามสูตรสามารถนำมาปรับใช้เป็นแนวทางในการสื่อสารคุณธรรมผ่านศิลปะการแสดง โดยเชื่อมโยงแนวคิดทางศาสนากับปัญหาสังคมร่วมสมัย เช่น การป้องกันเยาวชนจากการพนันออนไลน์

4. การพัฒนากลยุทธ์การผลิตและเผยแพร่การแสดงทางศิลปะในบริบทดิจิทัล – งานวิจัยพบว่า ระยะเวลาของการแสดงที่เหมาะสมสำหรับการเผยแพร่ทางออนไลน์ควรอยู่ระหว่าง 10-20 นาที แทนที่จะเป็น 30 นาที ตามข้อตกลงเดิม ซึ่งเป็นข้อมูลสำคัญสำหรับการออกแบบเนื้อหาศิลปะที่เหมาะสมกับแพลตฟอร์มดิจิทัล

5. ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพของการแสดงและการรับชมผ่านสื่อออนไลน์ – งานวิจัยได้ระบุปัจจัยที่ต้องคำนึงถึงในการผลิตและเผยแพร่ศิลปะการแสดงออนไลน์ เช่น การวางแผนมุกกล้อง การปรับปรุงคุณภาพเสียง และการออกแบบลำดับภาพเพื่อให้เหมาะสมกับการรับชมผ่านอุปกรณ์ดิจิทัล

6. ข้อจำกัดและแนวทางปรับปรุงสำหรับการสร้างสรรค์ศิลปะการแสดงเชิงทดลอง – ปัญหาที่พบ เช่น การจัดการนักแสดง ความเข้าใจจังหวะดนตรี และการใช้ฉากที่หลากหลาย เป็นข้อมูลที่สามารถนำไปพัฒนาแนวทางปรับปรุงสำหรับการสร้างสรรค์นาฏศิลป์ไทยร่วมสมัยในอนาคต

โดยสรุป องค์ความรู้ใหม่ที่ได้รับจากงานวิจัยนี้คือการสร้างแนวทางที่เป็นระบบสำหรับการผลิตและเผยแพร่นาฏศิลป์ไทยร่วมสมัยที่สามารถสื่อสารหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาให้เข้าถึงกลุ่มเยาวชนผ่านแพลตฟอร์มดิจิทัลได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

ในการดำเนินโครงการวิจัย “การสร้างสรรค์นาฏศิลป์ไทยร่วมสมัยจากหลักกาลามสูตร” เรื่อง “แสงส่องนำแห่งกาลามสูตร” มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างสรรค์นาฏศิลป์ไทยร่วมสมัยจากหลักกาลามสูตรเพื่อส่งเสริมคุณธรรมสำหรับเยาวชน เป็นการวิจัยเชิงทดลองที่ผสมผสานรูปแบบการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อการรวบรวมข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่องานวิจัยโครงการนี้ แต่ยังพบปัญหาในการดำเนินโครงการหลายประการ เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินโครงการครั้งต่อไปและเป็นประโยชน์ต่อการวิจัยในลักษณะใกล้เคียงกันนี้ ผู้วิจัยจึงขอสรุปเป็นข้อเสนอแนะดังนี้

1. ในโครงการที่เป็นการสร้างสรรค์นาฏศิลป์ซึ่งต้องใช้นักแสดงเข้าร่วมโครงการ ควรมีการสำรองนักแสดงไว้ให้มากกว่าที่ใช้ในการแสดงจริง

2. ดนตรีเป็นสิ่งสำคัญในการสร้างสรรค์การแสดง ดังนั้นผู้ออกแบบสร้างสรรค์นาฏศิลป์กับนักแสดงที่ร่วมโครงการทุกคนควรใช้เวลาต่อการทำความเข้าใจดนตรีประกอบการแสดงร่วมกัน

3. หากเป็นการสร้างสรรค์นาฏศิลป์ที่ต้องการถ่ายทอดผ่านงานภาพยนตร์ควรศึกษาหลักการเกี่ยวกับมุกกล้องประเภทต่าง ๆ เพื่อการวางแผนดำเนินงานและการจัดทำสตอรี่บอร์ด

4. การสร้างสรรค์องค์ประกอบการแสดงควรพิจารณาความเป็นเอกภาพเป็นสำคัญ

5. ผลงานสร้างสรรค์ที่ต้องการเผยแพร่ผ่านช่องทางสื่อสังคมออนไลน์ควรมีการวางแผนตั้งแต่เริ่มต้นโครงการว่าต้องการเผยแพร่ผ่านช่องทางใด เพราะแต่ละช่องทางมีข้อจำกัดด้านระยะเวลาความสนใจของผู้ชมแตกต่างกันไป

6. ในการเผยแพร่ผลงานสร้างสรรค์ต่อกลุ่มเป้าหมายที่จำเป็นต้องรวบรวมข้อมูลจากการทำแบบประเมินหรือแบบทดสอบ ควรเตรียมพร้อมหรือวางแผนในการเผยแพร่ผลงานนั้นให้มีประสิทธิภาพสูงสุดตามที่โครงการกำหนดไว้

อนึ่งโครงการวิจัยนี้เป็นการทดลองเพื่อสร้างสรรค์นาฏศิลป์ไทยร่วมสมัย โดยนำหลักธรรมในพระพุทธศาสนามาประยุกต์เพื่อเป็นแนวทางแก้ไขปัญหที่ปรากฏในปัจจุบัน เป็นการน้อมนำหลักกาลามสูตรมาตีความให้เข้ากับปัญหาในปัจจุบัน โดยหยิบยกประเด็นข่าวปลอมที่สร้างปัญหาแพร่หลายในสื่อสังคมออนไลน์ ผลการวิจัยพบว่าผลงานที่สร้างสรรค์ขึ้นสามารถสร้างความรู้ความเข้าใจที่ดีขึ้นให้กลุ่มเป้าหมายที่เป็นเยาวชนอายุ 15-18 ปี ทั้งนี้การสร้างสรรค์ผลงานศิลปะในปัจจุบัน จะเป็นแนวทางหนึ่งที่สามารถสร้างความงามในเชิงศิลปะและสร้างคุณค่าทางสังคม นั่นคือการประยุกต์ใช้รูปแบบศิลปะเพื่อสื่อสารข้อมูลกระตุ้นเตือนก่อนการเกิดปัญหาในชุมชนหรือสังคม เมื่อพิจารณาหลักธรรมในพระพุทธศาสนาแล้ว พบว่ายังมีปรัชญามากมายที่สามารถนำมาตีความเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหที่ปรากฏในปัจจุบันนี้ อีกทั้งประเด็นปัญหาในสังคมก็ยังมีหลากหลายที่ต้องการแนวทางเพื่อการป้องกันและแก้ไข ดังนั้นการสร้างสรรค์ผลงานนาฏศิลป์ หรือผลงานด้านศิลปกรรมจะเป็นแนวทางหนึ่งที่สามารถถ่ายทอดหรือสื่อสารหลักคิด ข้อมูล ข้อความ อันเป็นนามธรรมสู่รูปแบบที่ปรากฏเป็นรูปธรรมที่สามารถรับรู้ เข้าใจ รู้สึก สัมผัสได้ ซึ่งจะนำไปสู่การป้องกันปัญหาหรือแก้ไขปัญหที่ปรากฏในปัจจุบันต่อไป

คำขอบคุณ

งานวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยจากสำนักงานการวิจัยแห่งชาติ (วช.) ปีงบประมาณ 2565

Reference

Anukul Rojanasuksomboon. (2019). Scripts and Characters in the Thai Puppet Dance Depicting Buddhist Stories: Mara's Temptation Episode. St. John Journal, 22(31). Retrieved April 22, 2022, from https://sju.ac.th/pap_file/c85ca743c10f59ecee66e96e2761594d.pdf

- Ariya Sukto. (2020). Fake News Awareness in the Information Age. Secretariat of the House of Representatives. Retrieved October 1, 2021, from <https://library.parliament.go.th/th/radioscript/rr2563-oct3>
- Amnuay Yasyotha. (2004). Kalama Sutta. Bangkok: Ho.Chor.Kor. Printing.
- Benjawann Thanomchayathawat, Phongsri Vanichsupawong, Wutthichai Niamthet, & Natthawit Pojantanthi. (2016). 21st Century Skills: Challenges in Developing Students. Southern Network Journal of Nursing and Public Health Colleges, 3(2). Retrieved April 15, 2022, from <https://he01.tci-thaijo.org/index.php/scnet/article/download/58038/47990>
- Butsaba Sutheethorn. (2021). The Impact of Social Media on Adolescents. Journal of Public Relations and Advertising, 14(1). Retrieved April 20, 2022, from <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/jprad/article/download/243777/169192/902067>
- Bunthrom Nuamsiri. (2022). Creative Work of Chant Music in Sarabun Melody. Journal of Fine Arts Academic Research and Creative Work, 9(1). Retrieved April 5, 2023, from <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/arts/article/view/259927/174775>
- Duangduen Sastraphat. (2014). Creative Thinking. Health and Health Management Journal, 1(1). Retrieved July 30, 2022, from <http://jhhm.slc.ac.th/wp-content/uploads/2020/02/st2.pdf>
- Kittikorn Nopudompan. (2011). Creation of Contemporary Thai Dance Based on the Symbolism of the Lotus in Buddhism. Doctoral dissertation, Faculty of Fine and Applied Arts, Chulalongkorn University.
- Laithan Silanoi. (2013). Approaches to Applying Teachings from the Gesaputtiya Sutta of the Tipitaka for Effective Persuasive Communication via Backward Interpretation. Cultural Currents Journal, 14(25). Retrieved April 4, 2022, from https://so02.tci-thaijo.org/index.php/cultural_approach/article/view/10783
- Manisa Wasinarm, Sawpha Vechsurak. (2018). Creative Dance According to Governance Policy. Veridian Silpakorn Journal, 11(3), 2384-2401. Retrieved October 1, 2021, from <https://he02.tci-thaijo.org/index.php/Veridian-E-Journal/article/view/161095>
- Mahachulalongkornrajavidyalaya University. (1996). Thai Tipitaka, Vols. 11, 15, 20, 22. Bangkok: Mahachulalongkornrajavidyalaya University Press.
- Malinee Dilokwanich. (2000). Dance and Theater in Asia (1st ed.). Bangkok: Thammasat University Press.

- Nakhon Sawan Rajabhat University. (n.d.). Humanities and Social Sciences Journal, 6 (2). Retrieved August 10 , 2022 , from <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/hssnsru/article/download/241628/164386/831704>
- Narongchai Pitakrat. (2019). Theories of Artistic Creativity. Journal of Humanities and Social Sciences, Faculty of Humanities and Social Sciences.
- Natthaporn Petchruang. (2019). Creation of Contemporary Thai Dance: Samsara. Silpakorn University Journal, 39 (6). Retrieved April 22 , 2022 , from <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/sujthai/article/view/155958>
- Natthawut Tintukasiri. (2022). Social Critique Rap Songs: Origins and Approaches to Lyrics Composition of Social Critique Rap Artists. Thammasat Journal, 41(2). Retrieved April 15 , 2023 , from <http://tujournals.tu.ac.th/thammasatjournal/detailart.aspx?ArticleID=8929>
- Nopmas Waewhong. (2007). Review of Theatrical Arts. Bangkok: Chulalongkorn University Press.
- Nivet Waewsamana. (2018). Innovation in Thai Puppet Theater: Phra Nemi Ratch Story. Graduate Studies Review Journal, 14 (2). Retrieved April 22 , 2022 , from <http://gjn.mcu.ac.th/wp-content/uploads/2018/08/013>
- Office of Contemporary Art and Culture, Ministry of Culture. (2004). Contemporary Art and Culture. Bangkok: Thai Postal Company Printing.
- Piyor Phenphadung. (n.d.). Legal Measures for Controlling Online Gambling. Gambling Study Center. Retrieved August 20 , 2022 , from https://www.gamblingstudy-th.org/issues_topic_1/300/1/1/%E0%
- Phra Kru Palad Rangarn Khunsaro. (2016). Kalama Sutta: Principles for Evaluating Belief in Theravada Buddhist Philosophy. Mahamakut Buddhist University Journal, Roi Et Campus, 5 (2), 272-279 . Retrieved April 1 , 2022 , from <https://journalrec.mbu.ac.th/images/pdf/journal5-2/32p272-279.pdf>
- Phra Phromkhunaporn (P.A. Payutto). (2013). Tipitaka: What Every Buddhist Should Know (15th ed.). Bangkok: MBU.
- Phra Maha Prathatti Yathongchai. (2018). Conflicts in the Interpretation of Pali Words in the Kalama Sutta. Journal of Interdisciplinary Humanities and Social Sciences, 1 (1). Retrieved April 6 , 2022 , from https://so04.tci-thaijo.org/index.php/jmhs1_s/article/download/243214/165259/
- Paisan Limsatit. (2011). Opening the Issue of Online Gambling in Thai Society. Bangkok: Knowledge Management Project for a Gambling-Free Society, SodSrisart Foundation.

- Royal Institute. (2010). Dictionary of Psychology (1st ed.). Bangkok: Idea Square.
- Sirithorn Sricholakom. (2000). Contemporary Thai Dance. Master's Thesis, Faculty of Fine and Applied Arts, Chulalongkorn University.
- Sutthiwat Tantirajanawong. (2017). Directions of Education Management in the 21st Century. Veridian E-Journal, Silpakorn University, 10(2). Retrieved April 15, 2022, from <https://he02.tci-thaijo.org/index.php/Veridian-E-Journal/article/download/109763/86192/279859>
- Sunanta Yamthap & Aranya Siripol. (2021). Fake News and the Work of Journalists in the Digital Era. Journalism Journal, 14(2). Retrieved April 8, 2022, from <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/jcmag/article/view/249214/168498>
- Suraphon Virulrak. (2004). Principles of Thai Dance Performance. Bangkok: Chulalongkorn University Press.
- Secretariat of the Senate. (2020). Policy Proposals to Reduce the Impact of Online Gambling on Children and Youth. Bangkok: Secretariat of the Senate.
- The Standard. (2021). Prime Minister Worried About Young Investors in Crypto: High Volatility, Assess Risks, Choose Licensed Companies. Retrieved April 18, 2022, from <https://thestandard.co/pm-prayut-worried-about-young-people-investing-in->
- Thrakorn Chantasaro. (2014). Thai Dance Based on the Concept of Three Marks of Existence in Buddhism. Doctoral dissertation, Faculty of Fine and Applied Arts, Chulalongkorn University.
- Yutthana Boonachathong. (2016). Writing Modern Stage Plays. Dhurakij Pundit University. Retrieved May 15, 2022, from <https://www.dpu.ac.th/dpurdi/upload/public/j2jhlfnqpggkcs084.pdf>
- Wikrom Krungkaew & Anukul Rojanasuksomboon. (2019). Development of Dance from Ancient Beliefs. Songkla Nakarin University Journal of Academic Services, 30(2), 165-176.
- Wichai Sawadjeen. (2010). Contemporary Youth Khon: Baan Yim Junior Khon Troupe. Master's Thesis, Faculty of Fine and Applied Arts, Chulalongkorn University.
- Wirun Tangcharoen. (2004). Postmodern Art (1st ed.). Bangkok: Santisiri Printing.
- Wilailuk Lanka et al. (n.d.). Research Report on Online Gambling Behavior: Causes, Processes, Behavioral Impacts, and Assistance Approaches for School Counselors. Retrieved August 20, 2022, from <https://cads.in.th/cads/media/upload/1621918686>

